॥ ४१ ॥ शुक्रोमहत्वादेवलोकानांप्राणयात्रायांवर्षाऽवर्षादिकार्येनियुक्तः ॥ ४२ ॥ योगाचार्यइति चापीव्यस्तौ सुराणामपिचगुरुरितिसंबंधः देवानांगुरुरेवयोगाचार्योयोगबलेनकायद्वयंकृत्वादेवानाम प्याचार्योभवदित्यर्थः तथाचमैत्रायणीयेसमाम्नातं बृहस्पतिर्हिशुक्रोभूत्वेंद्रस्याभयायासुरेभ्यःक्षयायेमामविद्यामसृजदिति ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ धर्मप्रधानासृष्टिरु क्ताथाधर्मप्रधानांविवक्षुस्तत्रश्रोतॄणामनादरनिवृत्त्यर्थमुभयसाधारणींसृष्टिमध्येप्राह द्वाविति ययोर्लक्षणंलोकेतिष्ठतितावन्यौधर्माधर्ममयात्कार्यात्परौउदासीनौब्रह्मणःपुत्रौयौधाताविधाताचेतिसंज्ञावंतौ मनुनासहनित्यंस्थितावितियोजना इयमत्रप्रक्रिया वृत्तितत्स्थचिदाभासावुभौव्याप्नुवतोघटं तत्राज्ञानंधियानश्येदाभासेनघटःस्फुरेत् अस्यार्थः यथादीपप्रभाचक्षुर्भ्यांयुगपद्घटोव्याप्यतेतत्रप्रभयाघटा

यान्कीर्त्तयित्वामनुजःसर्वपापैःप्रमुच्यते ॥ ब्रह्मणोहृदयंभित्वानिःसृतोभगवान्भृगुः ॥ ४१ ॥ भृगोःपुत्रःकविर्विद्वाञ्छुक्रःकविसुतोग्रहः ॥ त्रैलोक्यप्राण यात्रार्थंवर्षावर्षेभयाभये ॥ स्वयंभुवानियुक्तःसन्भुवनंपरिधावति ॥ ४२ ॥ योगाचार्योमहाबुद्धिर्दैत्यानामभवद्गुरुः ॥ सुराणांचापिमेधावीब्रह्मचारीयतव्र तः ॥ ४३ ॥ तस्मिन्नियुक्तेविधिनायोगक्षेमायभार्गवे ॥ अन्यमुत्पादयामासपुत्रंभृगुरनिंदितं ॥ ४४ ॥ च्यवनंदीप्ततपसंधर्मात्मानंयशस्विनं ॥ यःसरोषा च्च्युतोगर्भान्मातुर्मोक्षायभारत ॥ ४५ ॥ आरुषीतुमनोःकन्यातस्यपत्नीमनीषिणः ॥ और्वस्तस्यांसमभवदूरुंभित्वामहायशाः ॥ ४६ ॥ महातेजामहावी र्योबालएवगुणैर्युतः ॥ ऋचीकस्तस्यपुत्रस्तुजमदग्निस्ततोऽभवत् ॥ ४७ ॥ जमदग्नेस्तुचत्वारआसन्पुत्रामहात्मनः ॥ रामस्तेषांजघन्योऽभूद्जघन्यैर्गुणैर्युतः सर्वशस्त्रेषुकुशलःक्षत्रियांतकरोवशी ॥ ४८ ॥ और्वस्यासीत्पुत्रशतंजमदग्निपुरोगमं ॥ तेषांपुत्रसहस्राणिबभूवुर्भुविविस्तरः ॥ ४९ ॥ द्वौपुत्रौब्रह्मणस्त्व न्यौययोस्तिष्ठतिलक्षणं ॥ लोकेधाताविधाताचयौस्थितौमनुनासह ॥ ५० ॥

वरकंतमोनश्यतिचक्षुषाघटःप्रकाशतेतद्वत्वृत्तितत्स्थचिदाभासाभ्यांघटाज्ञाननाशघटस्फुरणेक्रियेतेइति तेअत्रक्रमाद्धातृविधातृसंज्ञे तयोर्लक्षणंजाड्यस्फुरणात्मकंलोकेदृश्यते जडोघटः स्फुरतिघटइति स्फुरणजन्यहर्षविषादयोर्मेताजीवोमनुस्तेनसहनित्यसंबद्धौधाताविधातारौ सुषुप्तावपिसूक्ष्मवृत्तिस्फुरणयोःसत्त्वात् आनंदभुक्तेतोमुखइतिश्रुतेः सुखमहमस्वाप्समित्यनुभूतसौषुप्तसुखपरामर्शाच्च ततश्चस र्वेदृष्टंश्रुतंब्रह्मपुत्राभ्यांव्याप्तंब्रह्मैव तत्रदीपवदुदासीनोपिचिदात्माबुद्धितादात्म्याध्यासात्तदीयदोषाक्रांतोरागद्वेषादिमानिवभवति विद्वांस्तुसर्वस्यचिद्विलासत्वंमत्वाअधर्मादिकथादिभ्योपिनोद्विजेतेति भावः ॥ ५० ॥

Digitized by Google